

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Grete Nytrøen Kvavik, 75 54 78 42

Kommunale veterinærtjenester - behov for gjennomgang av ordninger

I forvaltningsarbeidet med tilskudd til kommunale veterinærtjenester, har statsforvalterne søkt hjelp og diskutert med hverandre. Det har kommet fram at vi finner ordningen utfordrende, noe som også framgår av Landbruksdirektoratets brev 16. juni i år, om rapportert bruk av stimuleringsstilskudd for 2021. Det begynner å bli glissent med både veterinærer og dyr i mange områder, og mange kommuner strever med å opprettholde både veterinærtjenestene på dagtid og veterinærvaktordningen utenom ordinær arbeidstid. Tilgjengelige veterinærer er helt avgjørende for husdyrholdet i landbruket, både for den generelle dyrevelferden, og med tanke på en dyrehelseberedskap under større sykdomsutbrudd hos folk og dyr.

Med bakgrunn i diskusjoner mellom statsforvalterne, skriver vi med dette til Landbruks- og matdepartementet, på vegne av alle embetene. Vi ber om en gjennomgang av de kommunale veterinærordningene, for å få avdekket omfanget av utfordringer og mulige løsninger framover. Vi tenker på begge de to ordningene med tilskudd til kommunale veterinærtjenester, ettersom vi ser at det er nær sammenheng mellom dem.

Tilgang på veterinære tjenester og kommunal veterinærvaktorganisering

Kommunene skal sørge for tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell, jf dyrehelsepersonelloven § 3a. Samme paragraf slår fast at kommunene har ansvar for å organisere en klinisk veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid. For veldig mange kommuner er dette krevende. Noen har store utfordringer med å få stabilitet i veterinærtjenestene.

Landbruksdirektoratet har ansvar for inndeling i veterinærvaktområder/veterinærvaktdistrikt, og administrerer *vakt- og administrasjonstilskudd* til vertskommunene i vaktområdene. Statsforvalterne administrerer et *stimuleringsstilskudd til veterinærdekning* til kommunene. Stimuleringsstilskuddet skal bidra til tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell på dagtid i næringssvake områder.

Næringssvake områder – tilskudd som driftsstøtte – ulik måloppnåelse

Utfordringene med veterinærdekning er ofte knytta til næringssvake områder, store geografiske områder med lange reiseavstander, og spredt tetthet av landbruksforetak og dyr. For å opprettholde en vaktordning utenom ordinær arbeidstid må det i et vaktdistrikt være nok tilgang på veterinærfaglige oppdrag på dagtid til at veterinærene hver for seg har nok inntjening i sitt eget

foretak. I de næringsssvake områdene er nettopp for lite næringsgrunnlag på dagtid utfordringen. Dermed klarer heller ikke kommunene å fylle vaktordningen. Det er ingen løsning å utvide veterinærvaktområdene, siden det ikke er mulig å gjennomføre vaktoppdrag over større avstander enn veterinærene allerede har. Resultatet ser vi i mange vakt-distrikt. Her må de klare vaktavvikling med redusert personell – bare 2 eller 1 veterinær alene igjen. Arbeidspresset på veterinærene blir stort, og vaktordningen er veldig sårbar ved sykdom eller avvikling av ferie og fritid, permisjoner e.l.

I disse områdene kan statsforvalteren tildele stimuleringstilskudd i form av rent driftstilskudd. I praksis fungerer dette som et vakttilskudd på dagtid. De fleste av statsforvalterne bruker tilnærmet alt stimuleringstilskudd til ren driftsstøtte. Den store utfordringen i mange fylker er at behovet for stimuleringstilskudd er mye høyere enn den tildelte potten, fordi flere og flere områder er å betrakte som næringsssvake.

En del kommuner går inn med egne midler til vakt- og driftsstøtte. Størrelsen på støtten varierer fra et par hundretusen opp til 1,5 million kroner per vakt-distrikt per år. Statsforvalterne ser også at mange kommuner har ønske om og behov for å legge inn egne midler, men at det ikke blir prioritert pga anstrengt kommuneøkonomi.

Status er at det er svært ulik måloppnåelse på krav om å sikre tilgang på dyrehelsepersonell og organisering av vaktordning i ulike kommuner.

Mange ulike utfordringer gir en skjør balanse

Mange kommuner har en sårbar veterinærsituasjon og krevende rammebetingelser i form av begrensede inntjeningsmuligheter for veterinærtjenester. Det er store avstander og utfordrende infrastruktur. Landbruksforetakene blir stadig færre, og mer geografisk spredt. Nyutdannede veterinærer er mer spesialisert i retning smådyr, produksjonsdyr eller næringsmiddelkontroll. Yngre veterinærer ønsker seg arbeidstidsbetingelser som andre arbeidstakere. For at veterinærene skal kunne ha fritid og muligheter til å ta hensyn til familie og barn er tredelt vaktturnus et minimum.

Alternative arbeidsplasser på smådyrklinikker, i Mattilsynet, fiskeoppdrettsindustri og andre virksomheter gir veterinærene valgmuligheter som gjør produksjonsdyr mindre attraktive. Spesielt i bynære strøk er dette en utfordring, men vi ser det også i distriktene.

Det er en viktig oppgave for kommunene å finne gode og langsiktige løsninger for veterinærdekningen. Der det har lykket ser vi ulike løsninger: noen steder har veterinæren et ansettelsesforhold i kommunen, vanligvis i en liten stillingsandel. Noen steder har kommunen investert i klinikklokaler og utstyr som veterinærene kan benytte. Mange har en avtale om driftsstøtte til veterinærene i distriktet eller kommunen. Veterinærer som har en indre motivasjon for å bli i næringsssvake områder, finner gjerne flere ben å stå på, og mangesysleriene kan omfatte forskjellig virksomhet. Noen tilbyr spesialiserte veterinærtjenester for et større distrikt, noen driver skyssbåt eller annen næringsvirksomhet på dager da det ikke er grunnlag for å kjøre praksis. Det er mange steder en skjør balanse som går i stykker hvis en av de etablerte veterinærene velger å flytte eller slutter av andre grunner.

Veterinærstanden i distriktene står i et generasjonsskifte, og statsforvalterne opplever at kravet om forutsigbare arbeidsforhold og mulighet for fritid blir en stor utfordring i stadig flere kommuner når de skal få på plass vaktordningen.

Stimuleringstilskuddets uforutsigbarhet gjør en vanskelig situasjon verre

Uforutsigbare rammer for stimuleringstilskuddet bidrar til å gjøre situasjonen enda mer utfordrende. Stimuleringstilskuddet til hver kommune og hvert veterinærvakt-distrikt varierer fra år til år, avhengig av Stortingets avsetning til formålet, og akutte behov i fylker og kommuner.

Statsforvalteren fastsetter søknadsfrist og fordeler stimuleringsstilskuddet mellom veterinærvaktdistrikter og kommuner etter årlige søknader. Siden ordningen kan bli endret må vi vente på retningslinjer fra Landbruksdirektoratet hvert år før vi kan starte prosessen. Direktoratet må i sin tur avvente signaler fra departementet etter at statsbudsjettet er vedtatt. De siste årene har det vært endringer i den økonomiske rammen for ordningen og av forvaltningsprinsippene. Endringer med betydning for søknad og tilskuddsfordeling kan komme svært brått på, og gjør forvaltningen og oppfølgingen av ordningen vanskelig.

Kommuner ønsker en større forutsigbarhet for tilskuddet fra år til år, både når det gjelder størrelsen på tilskuddet og forvaltningsforhold som søknadsfrist og vilkår.

Ønske om gjennomgang av ordningene

Stimuleringsstilskuddet skal bidra til å sikre tilfredsstillende tilgang på veterinærtjenester på dagtid i næringsssvake områder. Indirekte bidrar det til å danne grunnlag for vaktordningen utenom ordinær arbeidstid. Uten tilstrekkelig mange veterinærer på dagtid er det vanskelig å oppnå en velfungerende vaktordning utenom ordinær arbeidstid. Ordningene med stimuleringsstilskudd og vakttilskudd må derfor sees i sammenheng.

Statsforvalterne ser at mange kommuner har utfordringer med å fylle de lovpålagte kravene om tilgang på dyrehelsepersonell og organisering av veterinærvakt. Statsforvalteren har utfordringer med å forvalte stimuleringsstilskuddet på en måte som hjelper kommunene med deres utfordringer. Vi ber Landbruks- og matdepartementet om en gjennomgang av ordningene *vakt- og administrasjonstilskudd samt stimuleringsstilskudd til veterinærdekning*, for å få avdekket omfanget av utfordringer og mulige løsninger framover.

Med hilsen

Magne Totland (e.f.)
landbruks- og reindriftsdirektør

Hans Christian Jarnæs
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Oslo og Viken	Postboks 325	1502	MOSS
Statsforvalteren i Vestland	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Statsforvalteren i Rogaland	Postboks 59	4001	Stavanger
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Statsforvalteren i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	Molde
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Statens hus	9815	VADSØ

